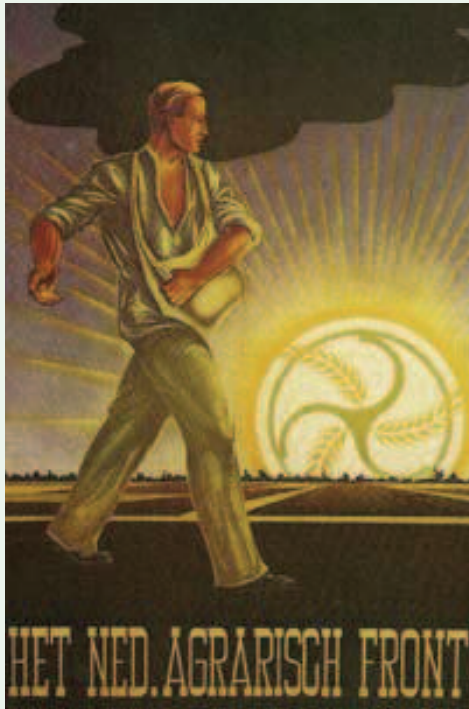

Voorwaarts, naar het oosten!

Over een gebrek aan belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog hebben we in Nederland niet te klagen. Boeken, kranten, tijdschriften, speelfilms: het lijkt wel alsof we er nooit genoeg van krijgen. Altijd weer fascineert het onderwerp. Waaraan ligt dat? Is het omdat geweld ons boeit? Heeft het te maken met de welhaast schaamteloze interesse in het leed van andere mensen?

Hoe het ook zij, onze interesse kan niet zijn veroorzaakt door de heldenrol die de Nederlanders in de Tweede Wereldoorlog hebben gespeeld. Integendeel zelfs. Want hoe komt het dat bijna alle Nederlandse ambtenaren aan het begin van de oorlog de Ariërverklaring ondertekenden? En waarom waren er zoveel Nederlanders die naar het oostfront vertrokken om met de Duitsers tegen de Russen te vechten? Geloofden al deze mensen in de Nazi-ideologie? Waren ze bang en werd hun angst, zoals helaas maar al te vaak voorkomt, door de vijand geëxploiteerd? Of hoopten ze er zelf beter van te worden en lieten ze zich, al dan niet bewust, door de Duitsers gebruiken? Dit soort vragen spookt door mijn hoofd als ik naar het optreden van de in 1941 opgerichte Landstand kijk.

De Landstand, een boerenbond waarvan alle agrariërs automatisch lid waren, stond onder leiding van de SS'er Evert Jan

Roskam en had tot taak de voedselvoorziening in Nederland veilig te stellen. Vanaf 1942, toen Duitsland een groot deel van Oost-Europa en de voormalige Sovjet-Unie had bezet, werden boeren, pluimveehouders en tuinders opgeroepen om zich in Polen of de Oekraïne te vestigen. Niet alleen was daar een tekort aan arbeidskrachten, de Nazi's wilden dit deel van Europa met Germaanse boeren koloniseren.

Op 26 februari 1943 verscheen in de Zeeuwse editie van 'de Landstand', de periodiek van de bond, een verhaal van een enthousiaste boer die uit de Oekraïne was teruggekeerd: "Ook ik heb het gezien, het land der zwarte aarde. Dat land met zijn schier onbegrensde mogelijkheden, doch ook: dat land met zijn even onlesbare tekorten thans. Tekorten op elk gebied: mensen, vee, machines, brandstof, zaai- en pootgoed, huishoudelijke artikelen, kleeding, bouwmaterialen en wat al niet. Neen, wij moeten niet aarzelen; in ons land heeft de boer genoeg te lijden gehad van den oorlog. Als steeds komt de grootste druk te liggen op zijn schouders, draagt hij de lasten van den oorlog, de nooden van den Engelsche hongerblokkade op zijn vitalen rug. Wij moeten beseffen hoe wij juist buiten ons land het leven binnen onze grenzen kunnen helpen verlichten. Wat daarginds kan worden geproduceerd, dat

behoeven wij in eigen land niet meer te helpen opbrengen."

Voor de Nederlandse boer bood de Oekraïne nog andere voordelen. Moest hij in eigen land zelf op het land ploeteren, in de Oekraïne kon hij de inheemse boeren voor zich laten werken. Die waren dat volgens de Landstand als gevolg van jarenlange communistische onderdrukking wel gewend. De Nazi's probeerden de boeren ook ideologisch te motiveren om naar Oost-Europa te verhuizen. Zo verscheen in 1942 in 'de Landstand' het volgende gedicht:

*Zij trokken naar het Oosten heen,
Naar 't Rode Russenland
Waar 't boerenfolk werd uitgemoord.
Waar hoeven zijn verbrand!*

*Daar in dat vreemde verre land,
Waar Bolsjewiek en Jood
Voor altijd hebben uitgeraasd,
Staat gij nu: "Sterk en groot".*

*Gij zonen van ons Dietsche folk
Vol frisch sterk boerenbloed,
Gij dragers van den nieuwen geest:
Het ga u ginder goed!*

Of de propaganda effect sorteerde weten we niet. Vast staat in elk geval wel dat er tijdens de oorlogsjaren vele boeren uit Nederland naar Oost-Europa zijn vertrokken. Moeten we hen als collaborateurs aanmerken of als goedgelovige boeren die hun geluk elders zochten? Voor de Russen waren dit slechts academische vragen, in hun ogen was iedereen die met de Duitsers had samengewerkt een verrader. Wat de Russen na de oorlog met hen deden, laat zich dan ook gemakkelijk raden.

Albert L. Kort

Tegen contante betaling tegen
hoogste dagkoers uw
oud goud
• legitimatie verplicht •

EDELSMEDERIJ
HARRY HUTJENS

WITTE PAARDSTRAAT 3
4861 AC GOES (HOLLAND)
TELEFOON 015 21 27 29

INFO@HUTJENSEDELSMEDERIJ.COM
WWW.HUTJENSEDELSMEDERIJ.COM